1. ספר שמות פ' י"ט

טז וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד
עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה:
יז וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ
יח בְּתַחְתִּית הָהָר: וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יהוה
יט בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר מְאֹד: וַיְהִי
קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל:
כ וַיֵּרֶד יהוה עַל־הַר סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יהוה לְמֹשֶׁה
כא אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר יהוה אֶל־מֹשֶׁה רֵד הָעֵד
כב בָּעָם פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־יהוה לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב: וְגַם הַכֹּהֲנִים
כג הַנִּגָּשִׁים אֶל־יהוה יִתְקַדָּשׁוּ פֶּן־יִפְרֹץ בָּהֶם יהוה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל־יהוה לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הַר סִינָי כִּי־אַתָּה הַעֵדֹתָה
כד בָּנוּ לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת־הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו יהוה לֶךְ־
רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אַל־יֶהֶרְסוּ
לַעֲלֹת אֶל־יהוה פֶּן־יִפְרָץ־בָּם:

ספר דברים פ' ד'

א ועתה ישראל שמע אל־החקים ואל־המשפטים אשר אנכי
מלמד אתכם לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם את־הארץ
ב אשר יהוה אלהי אבתיכם נתן לכם: לא תספו על־הדבר
אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמר את־מצות
ג יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם: עיניכם הראות את
אשר־עשה יהוה בבעל פעור כי כל־האיש אשר הלך אחרי
ד בעל־פעור השמידו יהוה אלהיך מקרבך: ואתם הדבקים
ה ביהוה אלהיכם חיים כלכם היום: ראה למדתי אתכם חקים
ומשפטים כאשר צוני יהוה אלהי לעשות כן בקרב הארץ
ו אשר אתם באים שמה לרשתה: ושמרתם ועשיתם כי הוא
חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל־החקים
ז האלה ואמרו רק עם־חכם ונבון הגוי הגדול הזה: כי מי־
גוי גדול אשר־לו אלהים קרבים אליו כיהוה אלהינו בכל־
ח קראנו אליו: ומי גוי גדול אשר־לו חקים ומשפטים צדיקם
ט ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום: רק השמר
לך ושמר נפשך מאד פן־תשכח את־הדברים אשר־ראו
עיניך ופן־יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני
י בניך: יום אשר עמדת לפני יהוה אלהיך בחרב באמר יהוה
אלי הקהל־לי את־העם ואשמעם את־דברי אשר ילמדון
ליראה אתי כל־הימים אשר הם חיים על־האדמה ואת־
יא בניהם ילמדון: ותקרבון ותעמדון תחת ההר וההר בער
יב באש עד־לב השמים חשך ענן וערפל: וידבר יהוה אליכם
מתוך האש קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים
יג זולתי קול: ויגד לכם את־בריתו אשר צוה אתכם לעשות
יד עשרת הדברים ויכתבם על־שני לחות אבנים: ואתי צוה
יהוה בעת ההוא ללמד אתכם חקים ומשפטים לעשתכם
טו אתם בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה: ונשמרתם
מאד לנפשתיכם כי לא ראיתם כל־תמונה ביום דבר יהוה
טז אליכם בחרב מתוך האש: פן־תשחתון ועשיתם לכם פסל
תמונת כל־סמל תבנית זכר או נקבה:

10. [illegible]

טוב לשמים ורע לבריות זהו צדיק שאינו טוב, קשה כיון דרע לבריות א"כ אינו טוב לשמים, והדבר הקב"ה קפיד על עבירות שבין אדם לחבירו טפי מעבירות שבין אדם למקום.

3.

(ב, יט) ותאמר לה חמותה איפה לקטת היום. תני *בשם ר' יהושע יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית, שכן אמרה רות לנעמי שם האיש אשר עשיתי עמו היום, ולא אמרה אשר עשה עמי אלא אשר עשיתי עמו. הרבה פעלות והרבה טובות עשיתי עמו בשביל שהאכילני פרוסה אחת. אמר ר' יוסי (ויקרא כה) יען וביען, הוא יען הוא עני. אמר ר' שילה דינה האביון הונך ביה. אמר ר' נחמן כתיב (דברים טו י) *כי בגלל הדבר הזה, גלגל הוא שחוזר בעולם על הכל, דמי לגלגל אנטליא דמלא מתרוקן דמתרוקן מתמלי. בר קפרא אמר אין לך אדם שאינו בא למדה זו, ואם לאו הוא בא בנו, ואם לא בנו בא בן בנו.

6. סנהדרין דף צז ע"א

(אשר חרפו אויביך ה' אשר חרפו עקבות משיחך) תניא ר' יהודה אומר דור שבן דוד בא בו *בית הוועד יהיה לזנות והגליל יחרב והגבלן יאשם [ג] ואנשי גבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו וחכמת הסופרים תסרח ויראי חטא ימאסו [ד] ופני הדור כפני כלב והאמת נעדרת שנאמר °ותהי האמת נעדרת [ה] (וסר מרע משתולל) מאי ותהי האמת נעדרת אמרי דבי רב מלמד שנעשית עדרים עדרים והולכת לה מאי וסר מרע משתולל אמרי דבי ר' שילא כל מי שסר מרע משתולל על הבריות

7.

ותניא ר' נהוראי אומר דור שבן דוד בא בו *נערים ילבינו פני זקנים וזקנים יעמדו לפני נערים ובת קמה באמה וכלה בחמותה ופני הדור כפני כלב ואין הבן מתבייש מאביו תניא ר' נחמיה אומר דור שבן דוד בא בו העזות תרבה והיוקר יעוות והגפן יתן פריו והיין ביוקר ונהפכה כל המלכות למינות ואין תוכחה מסייע ליה לר' יצחק דא"ר יצחק אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות אמר רבא מאי קרא °כולו הפך לבן טהור הוא ת"ר °כי ידין ה' עמו [וגו'] כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב אין בן דוד בא עד שירבו המסורות ד"א עד שיתמעטו התלמידים ד"א עד שתכלה פרוטה מן הכיס ד"א עד שיתיאשו מן הגאולה שנאמר ואפס עצור ועזוב כביכול אין סומך ועוזר לישראל כי הא דר' זירא כי הוה משכח רבנן דמעסקי ביה אמר להו במטותא *בעינא מנייכו לא תרחקוה דתנינא ג' באין בהיסח הדעת אלו הן משיח מציאה ועקרב

8. רש"י

והיה אם שמוע תשמעו. (סוכה מו) אם תשמע בישן תשמע בחדש וכן (דברים ח) והיה אם שכוח תשכח אם התחלת לשכוח סופך שתשכח כולה. כתיב במגילה אם תעזבני יום יומים אעזבך: מצוה אתכם היום. שיהיו עליכם חדשים כאלו שמעתם בו ביום (ספרי): לאהבה את ה'. שלא תאמר הרי אני לומד בשביל שאהיה עשיר בשביל שאקרא רב בשביל שאקבל שכר אלא כל מה שתעשה עשה מאהבה וסוף הכבוד לבא: ולעבדו בכל לבבכם. עבודה שהיא בלב וזו היא תפלה שהתפלה קרויה עבודה שנ' (דניאל ו) אלהך די אנת פלח ליה בתדירא וכי יש פולחן בבבל אלא על שהיה מתפלל שנ' (שם) וכוין פתיחן ליה וגו' וכן בדוד הוא אומר (תהלים קמא) תכון תפלתי קטרת לפניך: בכל לבבכם ובכל נפשכם. והלא כבר הזהיר בכל לבבך ובכל נפשך אלא אזהרה ליחיד אזהרה לצבור:

9.

ו עד הֵיכָן הוּא כְּבוֹד אָב וָאֵם אֲפִלּוּ נָטְלוּ כִּיס שֶׁלִּזְהוּבִים שֶׁלּוֹ וְהִשְׁלִיכוּהוּ בְּפָנָיו לַיָּם - לֹא יַכְלִימֵם אוֹתָם, וְלֹא יְצַעֵר בִּפְנֵיהֶם, וְלֹא יִכְעֹס כְּנֶגְדָּם, אֶלָּא יְקַבֵּל גְּזֵרַת הַכָּתוּב וְיִשְׁתֹּק.

ז וְעַד הֵיכָן מוֹרָאָן אֲפִלּוּ הָיָה לָבוּשׁ בְּגָדִים חֲמוּדוֹת וְיוֹשֵׁב בָּרֹאשׁ בִּפְנֵי קָהָל, וּבָא אָבִיו אוֹ אִמּוֹ וְקָרְעוּ בְּגָדָיו אוֹ הִכּוּהוּ עַל רֹאשׁוֹ וְיָרְקוּ בְּפָנָיו - לֹא יַכְלִים אוֹתָן, אֶלָּא יִשְׁתֹּק, וְיִירָא וְיִפְחַד מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים שֶׁצִּוָּהוּ בְּכָךְ; שֶׁאִלּוּ מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם גָּזַר עָלָיו דָּבָר שֶׁהוּא מְצַעֵר אוֹתוֹ יָתֵר מִזֶּה, לֹא הָיָה יָכוֹל לְפַרְכֵּס בַּדָּבָר, קַל וָחֹמֶר לְמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם בִּרְצוֹנוֹ.

ח אַף עַל פִּי שֶׁבְּכָךְ נִצְטַוִּינוּ, אָסוּר לָאָדָם לְהַכְבִּיד עֻלּוֹ עַל בָּנָיו וּלְדַקְדֵּק בִּכְבוֹדוֹ עִמָּהֶם, שֶׁלֹּא יְבִיאֵם לִידֵי מִכְשׁוֹל, אֶלָּא יִמְחֹל וְיִתְעַלֵּם, שֶׁהָאָב שֶׁמָּחַל עַל כְּבוֹדוֹ - כְּבוֹדוֹ מָחוּל. ט וְהַמַּכֶּה בְּנוֹ גָּדוֹל - מְנַדִּין אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל "וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל".

4.

(ג) וְכֵן בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת כָּל הָעַמִּים כֻּלָּן, וְהִפְרִישׁ אֶת יִשְׂרָאֵל תְּרוּמָה מִכָּל הָעַמִּים, וּמִיִּשְׂרָאֵל הִפְרִישׁ תְּרוּמָה אֶת שֵׁבֶט לֵוִי, וּמִשֵּׁבֶט לֵוִי הִפְרִישׁ תְּרוּמָה אֶת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּבָנָיו, וְקִדְּשׁוֹ וּמְשָׁחוֹ וְכִבְּדוֹ בְּבִגְדֵי כְהֻנָּה וּבְצִיץ וּבְאוּרִים וְתֻמִּים, שֶׁהוּא יַעֲמֹד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּמְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

(ד) וְהֵבִיא אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם תְּרוּמָה מִכָּל הָעַמִּים, לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא תְּרוּמָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת. וְהֵבִיא אֶת שֵׁבֶט הַלֵּוִי שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה מִכָּל יִשְׂרָאֵל, לִירוּשָׁלַיִם שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה מִכָּל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. וְהֵבִיא אֶת בְּנֵי אַהֲרֹן שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה מִשֵּׁבֶט לֵוִי, לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמָה מִכָּל יְרוּשָׁלַיִם, לַעֲמֹד לְשָׁרֵת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "עָמַד וַיְמֹדֶד אֶרֶץ, רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם, וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי־עַד, שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם, הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ".

(ה) מִכָּאן אָמְרוּ, כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר "הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ", אַל תִּקְרֵי "הֲלִיכוֹת", אֶלָּא "הֲלָכוֹת".

5. מסכת מכות דף כד

בא מיכה והעמידן על שלש *דכתיב °הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם (ה') אלהיך עשות משפט זה הדין אהבת חסד זה גמילות חסדים והצנע לכת זה הוצאת המת והכנסת כלה *והלא דברים קל וחומר ומה דברים שאין דרכן לעשותן בצנעא אמרה תורה והצנע לכת דברים שדרכן לעשותן בצנעא על אחת כמה וכמה

מסכת שבת דף קי"ח

..א"ר שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי משום בר קפרא °כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג מחבלו של משיח

ר' זירא מהדר אזוזי דרבנן א"ל במטותא מינייכו לא תחללוניה

כדתניא °והדוה בנדתה זקנים הראשונים אמרו שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט בבגדי צבעונין עד שבא ר"ע ולימד 'אם כן אתה מגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה אלא מה ת"ל והדוה בנדתה 'בנדתה תהא עד שתבא במים *

11.

...בעקבו בדורם של עזרא ונחמיה, מעולי בבל. אתה, איוב, בעשרך ובהשפעתך יכולת לחחיש את תהליך ישוב הארץ ובנין בית־המקדש. ברם, אזנך אטומה היתה ולא קלטה את הזעקה ההיסטורית של האומה. לא יצאת בסערת־מחאה נגד הסנבלטים, השומרונים ושאר שונאי־ישראל אשר רצו להחריב את הישוב ולכבות את זיק התקוה האחרון של עם ה'. מה עשית בשעה שעולי הגולה קראו ממעמקי־סבל ויאוש: "כשל כח הסבל והעפר הרבה ואנחנו לא נוכל לבנות בחומה"; ישבת בחיבוק־ידים; לא השתתפת בסבלם של הלוחמים למען היהדות, ארץ ישראל והגאולה; מעולם לא הבאת קרבן אחד לטובתם. רק לשלומך וטובתך דאגת כל הימים, ורק למענך התפללת

הקב"ה אומר לחברי איוב: "ועתה קחו לכם שבעה פרים ושבעה אילים ולכו אל עבדי איוב והעליתם עולה בעדכם ואיוב עבדי יתפלל עליכם". הנני מנסה את איוב עוד הפעם. יבחן נא במוסבי; היודע הוא להתפלל עתה על הזולת ולהשתתף בסבלו; הלמד דברמה בשעת פורעניות וחרון אף; האם סיגל לעצמו מטבע חדשה של התפילה הכוללת המקיפה את הרבים; אם יתחנן בעדכם, אז תבוא גאולתו וגם גאולתכם — "כי אם פניו אשא". אז תדע, כי איוב נפדה מן המיצר האגואיסטי ונכנס למרחב הסימפטיה עם הציבור והצטרפות לזולת, וכי ההתבדלות הופקעה, ובמקומה הופיעה התחברות.

12.

כנסת ישראל הולכת לקראת השחרור העליון שלה. לקראת השחרור הרוחני משעבוד מלכיות. לקראת שליליות כל השתעבדות הרוח מכל הדמיונות והסברות של אומות העולם, שהם כולם תוצאות העורון האנושי הרואה את העולם לפנים, של אי־האפשרות להסתגל להבהירות העליונה של כבוד שמים, של שיגוב שם ד' לבדו. ותנועת החופש המורגשת בכל השדרות, אפילו אצל קלי־הקלים שבאומה, בפנימיותה יונקת היא את לשד חיותה מהצמאון של השחרור העליון, של עלמא דחירו, אשר הקול קול יעקב לא תהיה לו שום השפעה מידי עשו, וקול גלגל חמה לא יהיה בלתי־נשמע מפני קול המונה של רומא. וממזרח שמש עד מבאו יהיה גדול שם ד'.

2. ירמיהו ל"א

כ הציבי לך צינים שמי לך
תמרורים שתי לבך למסלה דרך הלכתי שובי בתולת
כא ישראל שבי אל־עריך אלה: עד־מתי תתחמקין הבת
השובבה כי־ברא יהוה חדשה בארץ נקבה תסובב
כב גבר: כה־אמר יהוה צבאות אלהי ישראל עוד
יאמרו את־הדבר הזה בארץ יהודה ובעריו בשובי את־
כג שבותם יברכך יהוה נוה־צדק הר הקדש: וישבו בה יהודה
כד וכל־עריו יחדו אכרים ונסעו בעדר: כי הרויתי נפש עיפה
כה וכל־נפש דאבה מלאתי: על־זאת הקיצתי ואראה ושנתי
כו ערבה לי: הנה ימים באים נאם־יהוה וזרעתי
את־בית ישראל ואת־בית יהודה זרע אדם וזרע בהמה:
כז והיה כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרס ולהאביד
כח ולהרע כן אשקד עליהם לבנות ולנטוע נאם־יהוה: בימים
ההם לא־יאמרו עוד אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה:
כט כי אם־איש בעונו ימות כל־האדם האכל הבסר תקהינה
ל שניו: הנה ימים באים נאם־יהוה וכרתי את־
לא בית ישראל ואת־בית יהודה ברית חדשה: לא כברית אשר
כרתי את־אבותם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ
מצרים אשר־המה הפרו את־בריתי ואנכי בעלתי בם נאם־
לב יהוה: כי זאת הברית אשר אכרת את־בית ישראל אחרי
הימים ההם נאם־יהוה נתתי את־תורתי בקרבם ועל־לבם
לג אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו־לי לעם: ולא
ילמדו עוד איש את־רעהו ואיש את־אחיו לאמר דעו את־
יהוה כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד־גדולם נאם־יהוה כי
אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר־עוד:

ספר מיכה ו

א שמעו־נא את אשר־יהוה אמר קום
ב ריב את־ההרים ותשמענה הגבעות קולך: שמעו הרים את־
ריב יהוה והאתנים מסדי ארץ כי ריב ליהוה עם־עמו ועם־
ג ישראל יתוכח: עמי מה־עשיתי לך ומה הלאתיך ענה בי:
ד כי העלתיך מארץ מצרים ומבית עבדים פדיתיך ואשלח
ה לפניך את־משה אהרן ומרים: עמי זכר־נא מה־יעץ בלק
מלך מואב ומה־ענה אתו בלעם בן־בעור מן־השטים עד־
ו הגלגל למען דעת צדקות יהוה: במה אקדם יהוה אכף
ז לאלהי מרום האקדמנו בעולות בעגלים בני שנה: הירצה
יהוה באלפי אילים ברבבות נחלי־שמן האתן בכורי פשעי
ח פרי בטני חטאת נפשי: הגיד לך אדם מה־טוב ומה־יהוה
דורש ממך כי אם־עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת
ט עם־אלהיך:

חבקוק ב'

א על־משמרתי אעמדה ואתיצבה על־
מצור ואצפה לראות מה־ידבר־בי ומה אשיב על־תוכחתי:
ב ויענני יהוה ויאמר כתב חזון ובאר על־הלחות למען ירוץ
ג קורא בו: כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם־
ד יתמהמה חכה־לו כי־בא יבא לא יאחר: הנה עפלה לא־
ישרה נפשו בו וצדיק באמונתו יחיה: ט הוי בצע בצע רע
ט לביתו לשום במרום קנו להנצל מכף־רע: יעצת בשת לביתך
י קצות־עמים רבים וחוטא נפשך: כי־אבן מקיר תזעק וכפיס
מעץ יעננה:

חבקוק ג'

ו עמד וימדד ארץ ראה
ויתר גוים ויתפצצו הררי־עד שחו גבעות עולם הליכות
עולם לו: